Europees Parlement
2014-2019

AANGENOMEN TEKSTEN

P8_TA(2017)0438

De rechtsstaat in Malta

Resolutie van het Europees Parlement van 15 november 2017 over de rechtsstaat in Malta (2017/2935(RSP))

Het Europees Parlement,

– gezien de artikelen 2, 4, 5, 6, 9 en 10 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU),

– gezien artikel 20 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),

– gezien de artikelen 6, 7, 8, 10, 11, 12 en 47 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie,

– gezien het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM) en de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

– gezien zijn resolutie van 16 januari 2014 over het verslag over het te koop aanbieden van het EU-burgerschap[1],

– gezien de Algemene Verklaring van de Rechten van de Mens en de vele mensenrechtenverdragen van de VN, die bindend zijn voor alle lidstaten,

– gezien de mededeling van de Commissie van 11 maart 2014 getiteld "Een nieuw EU-kader voor het versterken van de rechtsstaat" (COM(2014)0158),

– gezien het plenaire debat over de mediavrijheid in Malta van 24 oktober 2017,

– gezien de onthullingen van het Internationaal Consortium van onderzoeksjournalisten en het netwerk European Investigative Collaborations (EIC) over de Panama Papers en de Malta Files,

– gezien zijn resolutie van 25 oktober 2016 met aanbevelingen aan de Commissie over de instelling van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten[2],

---

1 PB C 482 van 23.12.2016, blz. 117.
2 Aangenomen teksten, P8_TA(2016)0409.

– gezien zijn resolutie van 24 oktober 2017 over legitieme maatregelen ter bescherming van klokkenluiders die handelen in het algemeen belang bij het onthullen van vertrouwelijke informatie van bedrijven en overheidsinstanties[1],

– gezien het verslag en de aanbevelingen van de enquêtecommissie die onderzoek moet doen naar vermeende inbreuken op en gevallen van wanbeheer bij de toepassing van het Unierecht met betrekking tot witwaspraktijken, belastingontwijking en belastingontduiking (PANA-commissie) en de bijlage bij het verslag over het werkbezoek aan Malta,

– gezien artikel 123, lid 2, van zijn Reglement,

A. overwegende dat de Europese Unie gevestigd is op de waarden van eerbiediging van de menselijke waardigheid, vrijheid, democratie, gelijkheid, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, en overwegende dat deze waarden universeel zijn en dat de lidstaten deze gemeen hebben;

B. overwegende dat het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie een deel is van het primaire EU-recht; overwegende dat de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid en het pluralisme van de media zijn verankerd in artikel 11 van het Handvest van de grondrechten en artikel 10 van het EVRM; overwegende dat de Unie ingevolge de artikelen 2, 3, lid 1, en 7 VEU tot optreden kan overgaan ter bescherming van de gemeenschappelijke waarden waarop zij berust; overwegende dat het rechtsstaatmechanisme met evenveel kracht moet worden toegepast op alle lidstaten;

C. overwegende dat de EU een constitutioneel systeem is dat voor zijn werking uitgaat van wederzijds vertrouwen, namelijk dat de lidstaten zullen handelen in overeenstemming met de democratie, de rechtsstaat en de grondrechten;

D. overwegende dat de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht is verankerd in artikel 47 van het Handvest van de grondrechten en artikel 6 van het EVRM en dat zij een essentiële vereiste is van het democratische beginsel van de scheiding der machten;

E. overwegende dat Daphne Caruana Galizia, de Maltese onderzoeksjournaliste en blogster gespecialiseerd in corruptiebestrijding, op 16 oktober 2017 vermoord is in een autobomaanslag;

F. overwegende dat deze moord heeft geleid tot straatdemonstraties en protesten van de maatschappelijke organisaties in Malta die aandringen op gerechtigheid, verantwoordingsplicht en eerbied voor de rechtsstaat;

G. overwegende dat in het landenrapport over Malta van 2016 van de monitor voor mediapluralisme werd vastgesteld dat er een gemiddeld (tot hoog) risico bestaat met betrekking tot de pluraliteit en de politieke onafhankelijkheid van de media en dat er factoren zijn die dit risico versterken, namelijk het gebrek aan gegevens over de mediamarkt, het gebrek aan bescherming en zelfregulering van journalisten en aan redactionele autonomie, de directe afhankelijkheid van bepaalde mediakanalen ten

[1] Aangenomen teksten, P8_TA(2017)0402.

aanzien van politieke groepen en een gebrek aan mediageletterdheid[1];

H. overwegende dat in de wereldindex voor persvrijheid 2017 (gepubliceerd door Verslaggevers zonder Grenzen) gesteld wordt dat de Maltese wetten inzake laster, op grond waarvan boetes of gevangenisstraffen kunnen worden opgelegd en die vaak worden gebruikt, met name door politici tegen journalisten, een cruciaal element zijn in de beperking van de vrijheid van meningsuiting in Malta[2];

I. overwegende dat in het Maltese Parlement momenteel een debat aan de gang is over een wetsvoorstel van de Maltese regering waarin laster als strafbaar feit wordt geschrapt en een ad-hocverbod wordt geïntroduceerd op het gebruik van eender welke vorm van voorlopige maatregelen of gerechtelijke bevelen in smaad of lasterprocedures, ongeacht de rechtsgrondslag[3];

J. overwegende dat tegen Daphne Caruana Galizia een groot aantal vervolgingen wegens smaad waren ingesteld door politieke vertegenwoordigers uit het hele politieke spectrum in Malta;

K. overwegende dat de bankrekeningen van mevrouw Caruana Galizia dit jaar waren bevroren op grond van een voorlopig gerechtelijk bevel in verband met een zaak wegens laster die tegen haar was aangespannen door een minister van de regering, voordat de zaak was beslecht;

L. overwegende dat mediakanalen in Malta gemeld hebben dat zij door de Pilatus Bank, de bank die het mikpunt is van de beschuldigingen over witwassen van geld, fors onder druk zijn gezet om de berichten over deze bank in te trekken of te verwijderen; overwegende dat de Pilatus Bank in de VS gerechtelijke stappen heeft ondernomen tegen de Maltese media omdat zij haar imago hebben aangetast; overwegende dat uit een uitgelekt nalevingsverslag van de Financial Intelligence Unit (FIU) blijkt dat de klanten van de Pilatus Bank vooral politiek prominente personen uit Azerbeidzjan zijn, maar dat de bank voor deze klanten niet de verscherpte cliëntenonderzoeksmaatregelen heeft toegepast zoals vereist door de antiwitwasrichtlijn; overwegende dat een regerings- en parlementslid heeft gevraagd een onderzoek in te stellen naar de klokkenluider binnen het FIU;

M. overwegende dat voorafgaand aan de moord op Daphne Caruana Galizia een klokkenluider die zich bezighield met klachten inzake corruptie en witwassen van geld waarbij politiek prominente personen in Malta waren betrokken, het land is ontvlucht;

N. overwegende dat de Maltese regering de wet inzake de bescherming van klokkenluiders

---

1 Nenadic, Iva, 2016. 'Media Pluralism Monitor 2016 – Monitoring Risks for Media Pluralism in the EU and Beyond. Country report: Malta'. Centrum voor pluriformiteit en vrijheid van de media. Kan worden gedownload op http://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/malta/

2 Zie https://rsf.org/en/malta

3 Regering van Malta, 'A Bill entitled "AN ACT to provide for the updating of the regulation of media and defamation matters and for matters consequential or ancillary thereto"', Article 26(6). Zie http://justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=28292&l=1

van 2013[1] heeft geïmplementeerd en dat Malta een van de weinige EU-lidstaten is die specifieke regels ter bescherming van klokkenluiders heeft verankerd in de wet;

O. overwegende dat volgens de grondwet en de nationale wet van Malta, de commissaris van de politie door de premier wordt benoemd, de advocaat-generaal door de president op advies van de premier wordt benoemd en de magistraten met ingang van 2017 worden benoemd na een controle van de kandidaten door een commissie voorafgaand aan hun benoeming[2]; overwegende dat de onafhankelijkheid van de ordehandhavingsdiensten en de magistraten in Malta in het gedrang kan komen door het feit dat de regering bevoegd is om de commissaris van de politie, het hoofd van de FIU en de advocaat-generaal te benoemen;

P. overwegende dat volgens diverse mediaberichten in de weken voor de verkiezingen van juni 2017 een groot aantal arbeidsplaatsen zijn gecreëerd in Maltese overheidsbedrijven, wat de vraag doet rijzen of dit uit electorale overwegingen is gebeurd;

Q. overwegende dat Malta zich niet wil aansluiten bij het Europees Openbaar Ministerie (EOM), het onafhankelijke orgaan van de Unie dat bevoegd is tot het opsporen en vervolgen van EU-fraude en andere strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden;

R. overwegende dat uit de onthullingen inzake de Panama Papers van april 2016 is gebleken dat in het totaal 714 met Malta verbonden bedrijven zijn opgenomen in de gegevensbank van de Panama Papers van het Internationaal Consortium van onderzoeksjournalisten; overwegende dat deze documenten ook onthullingen bevatten betreffende een huidige minister en een voormalige minister uit de vorige regering, alsook hoge functionarissen;

S. overwegende dat het Europees Parlement een werkbezoek aan Malta heeft georganiseerd in februari 2017 in het kader van zijn onderzoek naar de Panama Papers; overwegende dat deze delegatie in haar verslag van het werkbezoek tot de conclusie is gekomen dat er redenen zijn om aan te nemen dat de Maltese politiediensten niet goed zijn uitgerust om hun taak optimaal uit te voeren en dat er mogelijk sprake is van wanbeheer; overwegende dat deze delegatie heeft vastgesteld dat het aantal veroordelingen en inbeslagnames met betrekking tot witwassen van geld in Malta kennelijk uitzonderlijk laag is in vergelijking met het gemiddeld aantal verslagen dat door de FIU naar de politie wordt gestuurd; overwegende dat een overheidsfunctionaris en een voormalig minister geweigerd hebben in te gaan op een verzoek van de PANA-commissie om tijdens dit bezoek bijeen te komen;

T. overwegende dat twee vertrouwelijke rapporten van de FIU in Malta uit 2016 in mei 2017 openbaar zijn gemaakt en dat de conclusie van deze rapporten was dat er een redelijk vermoeden van witwassen van geld bestond tegen een overheidsfunctionaris; overwegende dat in een derde rapport dat op hetzelfde ogenblik werd gepubliceerd, details werden gegeven over de inspectie die de FIU ter plaatse in de Pilatus Bank had

---

1 Zie http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=25151&l=1

2 Wet nr. XLIV van 2016, Article 5 (96A) http://www.justiceservices.gov.mt/DownloadDocument.aspx?app=lp&itemid=27835&l=1

uitgevoerd en dat het vermoeden werd geuit dat de bank de Maltese wetgeving inzake witwassen van geld zou schenden; overwegende dat de vergunningsprocedure van de Pilatus Bank zeer snel is verlopen in vergelijking met de gemiddelde tijd die nodig is om vast te stellen dat de normen zoals neergelegd in de richtlijn kapitaalvereisten, zijn nageleefd;

U. overwegende dat het hoofd van de FIU en de commissaris van de politie, posten die beide rechtstreeks door de regering worden opgevuld, kort na de bekendmaking van deze rapporten ontslag hebben genomen; overwegende dat er geen politieonderzoek is ingesteld naar deze ernstige beschuldigingen van witwassen van geld door politiek prominente personen, waaronder een lid van de regering; overwegende dat de magistraten in de hoger genoemde gevallen, benoemd waren; overwegende dat twee personeelsleden van de FIU ontslagen zijn nadat de FIU-rapporten in de pers waren gelekt;

V. overwegende dat de Europese Commissie ten laatste in juni 2017 op de hoogte is gesteld van deze beschuldigingen en dat zij verzocht is verder onderzoek in te stellen naar Malta en de naleving en correcte uitvoering van de derde antiwitwasrichtlijn en de richtlijn kapitaalvereisten door dit land;

W. overwegende dat het EU-burgerschap een van de voornaamste verworvenheden van de EU vormt en dat verblijfsrecht en burgerschap onderwerpen zijn die volgens de Verdragen onder de exclusieve bevoegdheid van de lidstaten vallen; overwegende dat de EU de bevoegdheid heeft om op de corruptiebestrijdingsmaatregelen van de lidstaten toe te zien;

X. overwegende dat volgens de vaste rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie elke lidstaat afzonderlijk, met inachtneming van het recht van de Unie, de voorwaarden voor verwerving en verlies van nationaliteit mag vaststellen; overwegende dat het verlenen van de nationaliteit van een lidstaat sedert de inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht ook inhoudt dat het EU-burgerschap en bijgevolg sterke aanvullende rechten worden verleend, wat betekent dat naturalisatiebesluiten van een lidstaat niet neutraal zijn ten aanzien van de andere lidstaten en van de EU;

Y. overwegende dat de Maltese regering in 2014 een programma voor individuele beleggers in het leven heeft geroepen dat het Maltese en EU-burgerschap aan onderdanen van derde landen verkoopt tegen een prijs van 650 000 EUR; overwegende dat het onduidelijk blijft wie op deze wijze dit burgerschap heeft verkregen aangezien deze personen niet op de gepubliceerde lijst van genaturaliseerde burgers staan; overwegende dat in een gelekt FIU-rapport uit 2016 bezorgdheid wordt geuit over mogelijke corruptie in de administratie van dit programma;

Z. overwegende dat het beheer van dit programma voor individuele beleggers door de regering was gegund aan Nexia BT, een intermediair bedrijf dat in de Panama Papers wordt genoemd als de initiator van trusts en offshorebedrijven voor Maltese politiek prominente personen, onder meer een lid van de regering; overwegende dat in de Panama Papers wordt gesuggereerd dat Nexia BT bij het verstrekken van de informatie die nodig is om feitelijke eigendom in kaart te brengen, heeft gehandeld met een gebrek aan zorgvuldigheid;

AA. overwegende dat in het rapport van de financiële-inlichtingeneenheid van Europol, getiteld "From suspicion to action – converting financial intelligence into greater

operational impact" onderstreept wordt dat bepaalde partijen, waaronder criminele organisaties, misbruik hebben gemaakt van Maltese internetbedrijven om opbrengsten van misdrijven wit te wassen; overwegende dat dit niet mag worden geïnterpreteerd als een weerspiegeling van de industrie in haar geheel;

1. veroordeelt krachtig de moord op Daphne Caruana Galizia en verzoekt de Maltese regering alle nodige middelen te gebruiken om haar moordenaars te berechten;

2. dringt aan op een onafhankelijk internationaal onderzoek naar de moord op Daphne Caruana Galizia; erkent dat de Maltese autoriteiten stappen hebben ondernomen om de medewerking te vragen van internationale rechtshandhavingsdiensten, waaronder het Amerikaanse Federal Bureau of Investigation (FBI) en forensische experts uit Nederland; vraagt dat Europol volledig wordt betrokken bij het onderzoek zolang dit duurt;

3. merkt op dat de bescherming van onderzoeksjournalisten en klokkenluiders van cruciaal belang is voor de samenleving; verzoekt de Maltese autoriteiten en alle EU-lidstaten om te zorgen voor de bescherming van de persoonlijke veiligheid en de bestaansmiddelen van journalisten en klokkenluiders;

4. verzoekt de Conferentie van voorzitter een "Europese Daphne Caruana Galizia-prijs voor onderzoeksjournalistiek" in het leven te roepen, die jaarlijks wordt uitgereikt voor uitzonderlijke prestaties in de onderzoeksjournalistiek in Europa;

5. betreurt dat de ontwikkeling in Malta de afgelopen jaren ernstige bezorgdheid hebben doen rijzen over de rechtsstaat, de democratie en de grondrechten, met inbegrip van de mediavrijheid en de onafhankelijkheid van de politie en het gerechtelijk apparaat;

6. verzoekt de Commissie een dialoog aan te knopen met de Maltese regering over de werking van de rechtsstaat in Malta en te zorgen voor respect voor de Europese waarden; wenst dat de Commissie het Parlement volledig op de hoogte houdt van haar bevindingen; herhaalt dat een regelmatig monitoringproces en een regelmatige dialoog waarbij alle lidstaten worden betrokken, noodzakelijk zijn om de fundamentele waarden van de EU, zijnde democratie, de grondrechten en de rechtsstaat, te vrijwaren en stelt dat de Raad, de Commissie en het Parlement hierbij moeten worden betrokken, zoals tot uiting gebracht in zijn resolutie van 25 oktober 2016 betreffende de instelling van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en grondrechten (DRG-pact);

7. vindt het jammer dat verscheidene ernstige aantijgingen van corruptie en schending van de verplichtingen inzake bestrijding van witwassen van geld en bankentoezicht niet zijn onderzocht door de politie in Malta, wat een bedreiging van de rechtsstaat in deze lidstaat vormt; erkent dat er verscheidene administratieve onderzoeken lopen in verband met een aantal van deze aantijgingen; betreurt het met name dat er in Malta tot op heden geen politieonderzoek is ingesteld naar de onthullingen over de Panama Papers en politiek prominente personen in de gelekte FIU-rapporten en merkt op dat sommige in de FIU-rapporten genoemde personen deel blijven uitmaken van de regering; roept de Maltese commissaris van de politie op een dergelijk onderzoek in te stellen;

8. wijst op de opmerkingen van de Maltese opperrechter in verband met de rechtsstaat en onderschrijft zijn stelling dat de rechtsstaat in Malta niet kan worden gewaarborgd

zonder correcte rechtshandhaving[1];

9. uit zijn bezorgdheid over het verslag dat de PANA-commissie heeft opgesteld na haar bezoek aan Malta en waarin wordt gesteld dat de openbare instellingen die bevoegd zijn voor de naleving van voorschriften, fraude en financiële misdaden sterk gepolitiseerd zijn;

10. verzoekt de Commissie na te gaan of Malta de derde antiwitwasrichtlijn en de richtlijn kapitaalvereisten naleeft; stelt vast dat Malta een van de lidstaten is waartegen de Commissie een inbreukprocedure heeft ingeleid wegens het niet omzetten van de vierde antiwitwasrichtlijn tegen de termijn van 26 juni 2017; erkent dat deze omzetting aan de gang is;

11. verzoekt de Maltese autoriteiten om zich aan te sluiten bij het EOM, om zich samen met andere deelnemende lidstaten in te zetten voor de bestrijding van fraude en andere strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden;

12. verzoekt de Maltese toezichthoudende en gerechtelijke autoriteiten om de vergunningsprocedure van de Pilatus Bank te onderzoeken, met name wat betreft het vervullen van de deskundigheids- en betrouwbaarheidsvereisten van het bestuursorgaan van financiële instellingen, zoals vermeld in de richtlijn kapitaalvereisten, alsmede te onderzoeken of Nexia BT de antiwitwasrichtlijn naleeft;

13. herhaalt de bezorgdheid die vaak is geuit door leden van dit Huis over regelingen waarbij burgerschap via beleggingen wordt verkregen in het algemeen, onder meer in Malta en andere EU-lidstaten; verzoekt Malta duidelijkheid te scheppen over wie een Maltees paspoort en alle rechten die daarbij horen heeft gekocht en welke waarborgen er zijn om ervoor te zorgen dat deze nieuwe burgers effectief een jaar in Malta hebben gewoond voor de aankoop van dit paspoort; verzoekt de Commissie toe te zien op dergelijke burgerschapsregelingen in de lidstaten, aangezien deze laatste het EU-recht moeten eerbiedigen wanneer zij hun bevoegdheid op het gebied van nationaliteit uitoefenen;

14. verzoekt Malta en alle andere lidstaten om ervoor te zorgen dat de bestrijding van belastingontduiking voorrang krijgt en dat alle nodige middelen worden uitgetrokken voor dit doel;

15. vindt het jammer dat de Commissie besloten heeft het EU-corruptiebestrijdingsverslag 2017 niet te publiceren;

16. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad, de Commissie, de regeringen en parlementen van de lidstaten, de Raad van Europa en de president van de Republiek Malta.

---

[1] http://www.independent.com.mt/articles/2017-10-02/local-news/Chief-Justice-boldly-speaks-out-about-rule-of-law-need-for-proper-law-enforcement-6736179695